

OKUL KÜLTÜRÜNÜN BİR ÖGESİ OLARAK OKUL TÖRENLERİ

Mehmetcan ŞAHİN*

Özet

Okullar, kültür üreten ve yayan toplumun öncü kurumlarından biridir. Bu çalışmanın amacı, okul kültürünün önemli öğelerinden biri olan okul törenlerinin bilgi yayma, birlik olma, ortak amaç etrafında toplanma, coşku ve heyecanı artırma, kurumun kimliğini oluşturma, dayanışma, özgüveni artırma gibi işlevlerinin kaliteli, etkili ve güçlü bir okul için ön koşullardan biri olduğunu göstermektir. Bu çalışmada, okul kültürü özellikle okuldaki törenlerin eğitime ve kültüre olan yansımaları incelenmiş, farklı çalışmalardan ve görüşlerden yola çıkarak bir senteze ulaşılmış ve törenlerin kavramsal boyutu göz önüne serilmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde, okul ve kültür kavramları tanımlanıp; ikinci bölümünde, okul kültürünün öğeleri üzerinde durulmuş; son bölümünde ise okullardaki törenler, törenlerle ilgili sınıflamalar ve törenlerin kültüre olan yansımalarına değinilmiştir.

Anahtar Sözcükler Törenler, okul törenleri, okul kültürü, sosyalleşme

1.Giriş

Okul, eğitim öğretim hizmetlerinin verildiği, öğrencinin öğrenme alışkanlıklarını kazandığı bir kurumdur (Özçelik, 2008, 13). Bir kısım sosyologlar, okulu; hayatı öğretecek uygun yer hatta “mabet” olarak nitelendirirken, içinde görev yapan “ruh mimarı” öğretmeni ile birlikte, “irfan alemine” götüren yol olarak kabul etmektedirler. Buna karşılık geleneklerin iç içe girdiği toplum birikimlerinin karmaşık olduğu ve bunların simgeler halinde amaçlandırarak öğretilmesi gerektiği zaman ortaya çıktığını ifade eden onu, hayatın bizzat kendisi yaparak içindekilere “kararlılık ve güven” veremeye çalışan bir kurum olarak kabul eden görüşler de vardır (Vural, 2004, 23). Ergün’e (1994, 117) göre okul, bağımsız bir topluluğun faaliyet gösterdiği, yetişkinler hayatına katılmak isteyenlere, rol dağıtımını yapılan ve bu çalışmalarını yürütebilmek için rol farklılaşması üzerine kurulu bir sosyal kurumdur.

Kültür, bir toplumun insanlarca yapılmış, maddi (özdeksel) ve manevi (tinsel) değerlerin tümüdür. İnsanların doğal varlıklardan aldıkları doyumdan ve duygudan daha çoğunu almak için insanlarca üretilmiştir. Toplumun önceki kuşaklarının geliştirilip ve yeni kuşaklara aktarılır; yeni kuşaklar da kültürü geliştirerek sonraki kuşaklara devrederler (Başaran, 2000, 294). Ünalın (2004, 146) aktardığına göre Filozof John Dewey’e göre kültür, “Her şeyi taşıdığı değer ve amaçlarına bakarak algılamak ve değerlendirme alışkanlığı”dır; Ziya Gökalp ise kültür ya da harsı halkın geleneklerinden, eğilimlerinden, örflerinden, sözlü ve yazılı edebiyatından, estetik ve ekonomik ürünlerinden ibaret olarak tanımlamaktadır. Kültür, insan oğlunun yaşadığı bu

* Cumhuriyet Ortaokulu Müdürlüğü, Cumhuriyet Mah. Barış Yapı, 35860 Torbalı İZMİR

süreç içerisinde, doğayı denetimi altına almak için yarattığı her şey ve bu çaba sonunda beliren anlamlar, değerler ve kurallardır (Hesapçioğlu vd., 2005, 13). Güvenç'e (2003, 101) göre ise kültür ya da uygarlık, bir toplumun üyesi olarak insanlığın öğrendiği (kazandığı) bilgi, sanat, gelenek-görenek ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür. Goffee ve Jones'e (2002, 29) göre teknik açıdan ele alındığında, kuruluşun genel değer yargılarını, sembollerini, davranışlarını, ve varsayımlarını kültür aynı potada eritir. Daha basit terimlerle bir yerde işlemin nasıl yürüdüğünün bir göstergesidir.

Okul, çevresiyle etkileşimi olan bir sistemdir. Dolayısıyla çevresinde gelişen her türlü dinamikten etkilenmektedir. Bu çalışmada, okul ve kültür kavramları üzerinde durulmuş olup okul kültürünün alt öğelerinden olan okul törenlerinin, okul kültürünü yansıtmak ve paylaşmak, ortak çışkuyu artırmak, bilgi yaymak ayrıca törenlerin etkili ve kaliteli bir okul için önemli öğelerden biri olduğunu, göstermek amacı taşımaktadır.

Okul kültürün bir ögesi olan törenler, örgütsel davranış içerisinde incelendiğinden bu çalışma örgütsel davranış alanına girmektedir. Örgütsel davranış, örgütün amaçlarının gerçekleştirilmesi (gereksinimlerin karşılanması, yaşaması) için örgüt üyelerinin yaptıkları bilinçli etkinliklerdir (Başaran, 2000, 20).

Okul kültürü, okulun sahip olduğu değerlerin tümüdür. Bu değerler, okulda yaşatılıp yayıldığı sürece ortak paydada buluşma, birlikte hareket etme, iletişim ağı oluşturma kuruma kişilik kazandıracaktır. Bu çalışma, okulların sadece bürokratik kurallardan oluşan bir yapı olarak görmenin eksikliği ve okulun amaç ve işlevleri bakımından, resmi boyutunun yanında, kültürel ve insani boyutunu taşıyan bir örgüt olduğunu, gösterme amacı taşımaktadır. Ayrıca okul yöneticilerinin okul kültürünü daha iyi yönetebilmek adına ve okulların kültürel mirasını kendisinden sonraki geleneklere aktarmaya çalışırken oluşturduğu kültürle, okuldaki çalışanların ve öğrencilerin sosyalleşmesindeki etkilerini de gösterme amacı taşımaktadır. Yapılan literatür taramasında, yapılan çalışmalar daha çok okul kültürünün okullardaki etkisi, okul kültürünün oluşturulması, örgütsel değişim ve okul kültürü, okul kültürünün öğrenci başarısındaki etkisi gibi konular üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu bakımdan yapılan çalışmanın alana katkı sunması ve bundan sonra yapılacak diğer çalışmalara da kaynaklık teşkil etmesi yönünden de önemli olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada, okul ve kültür kavramları tanımlanmış, okul kültürünün alt boyutları irdelenmiş ve törenlerin, okul kültürünün önemli öğelerden biri olduğu vurgulanmıştır. Farklı araştırmalardan, konuyla ilgili görüşlerden, bir senteze ulaşılmış ve bunlar arasındaki ilişkiler belirtilmeye çalışılmıştır. Ayrıca okul kültürünün bir ögesi olan törenlerin kavramsal boyutu, göz önüne serildiğinden, bu çalışma tarama modelinin kullanıldığı betimsel bir çalışmadır. Betimsel araştırmalar, verilen bir durumu olabildiğince tam ve dikkatli bir şekilde tanımlamalıdır. Eğitim alanındaki araştırmada, en yaygın betimsel yöntem tarama çalışmasıdır. Çünkü araştırmacılar bireylerin, grupların ya da fiziksel ortamların özelliklerini özetlemektedir (Büyüköztürk vd., 2009, 21). Hesapçioğlu vd. (2005, 223) göre ise betimsel araştırmalar, mevcut durum, değişken olay ve olguları olduğu gibi tanımlamaya bu bunlar arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışır. Bu çalışmalar çok geniş bir alanı kapsayabilmektedir. Araştırmacı mevcut problemlerin fotoğrafını çeker, değişkenleri tanımlamaya, daha sonra da değişkenler arasındaki ilişkileri açıklamaya çalışır.

1.1 OKUL KÜLTÜRÜ

Okul kültürü, örgüt üyelerinin düşünce ve davranışlarını şekillendiren hakim değer ve inançlardır (Güçlü, 2003,148). Okul kültürü, okuldaki bireyler tarafından taşınan değerler, inançlar, törenler, efsaneler, sayıltılar, ideolojiler, normlar ve simgelerin örgüt üyelerince paylaşılarak benimsenmesi sonucunda tamamen okula özgü farklı inanç ve beklenti örüntüleri biçiminde dönüşümüyle oluşmuş, örgütsel anlamlar ve semboller sistemidir (Ayık ve Ada, 2009, 430). Gezer'e (2005, 22) göre okul kültürü, okulun ortak değerlerine, inançlarına, ortak varsayımlarına ve sosyal yapıyla ilgili kültürel öğelerine göre farklılıklar göstermektedir.

Her okul, kendi kültürünü oluşturmak, yaşatmak ve zamanı gelince kültürünü yeniden düzenlemek zorundadır. Okulların sahip olduğu değerler, kendi kültürünü oluşturur. Bu değerler, sistemleşerek gelecek kuşaklara aktarılır. Çelik'e (2009, 67) göre örgütsel mirasın aktarılması kültürün aktarılmasıyla gelişir. Örgütün felsefesi, değerleri normları, gelenekleri ve misyonu, örgütsel kültürün paylaşılmasıyla aktarılabilir. Başaran'a (2000, 306) göre böyle bir paylaşma; insanların dayanışma, birlik olma, bağlanma gibi toplumsal gereksinimlerini doyurmak istemelerinden kaynaklanır. Bir topluma ilişkin olma, kabul edilme, uyum gösterme, başkalarıyla yazgı birliği içinde olma gereksinimleri bir toplum olmanın yolu olan kültürel değerleri paylaşmakla karşılanır. Paylaşılan okul kültürü, örgütü kimliğine kavuşturur; işgörenlere ve müşterilere çekici kılar; işgörenlerin birçok toplumsal ve duygusal gereksinimlerini doyurur. Okul kültürü, değer ve düzgünlere uygun işgören davranışlarını destekler, uygun olmayanları engeller. Böylece işgörenlerin davranışları, kültürel yapıya uygun olarak yönlendirilir.

Okulda bir arada olan insanlar arası ilişkiler, bürokratik kurallardan daha çok ortak değerler etrafında gerçekleşir. Çünkü okul, değer üreten, değerlere göre işleyen ve belirli değerleri gerçekleştirmeye çalışan bir örgüttür. Bu anlamda, her örgüt gibi okulun da kendine özgü bir kültürü vardır. Bu kültür, okul toplumunu oluşturan insanlar tarafından ortaklaşa paylaşılan inançlar, değerler, normlar ve sembollerden oluşur. Okulun fiziksel ortamını oluşturan nesnelere, okul törenleri, okulun geçmişi hakkında anlatılanlar da bu kültürün bir parçasını oluşturur. Etkili okullar, aynı zamanda güçlü okul kültürüne sahiptir (Şişman, 2002, 102).

Okul kültürünün oluşturulmasında paydaşlara, özellikle eğitim yöneticisine büyük görevler düşmektedir. Eğitim yöneticisi okulun sahip olduğu değerleri kendi vizyonuyla birleştirip güçlü bir okul kültürü oluşturmalıdır. Çelik'e (2009, 67) göre okul yöneticisinin okul kültürünün yönetimindeki ilk görevi, güçlü bir okul kültürü oluşturmaktır. Güçlü okul kültürü, yönetici ve öğretmenlerin ortak değer, norm ve inanışlar etrafında birleşmeleri sonucunda ortaya çıkar. Güçlü okul kültürü, bozucu nitelikteki alt kültürlerin oluşmasına olanak sağlamaz. Okul kültürünün gücünü bilen okul yöneticisi, daha başarılı bir kültür yönetimi davranışı sergileyebilir. Eyüboğlu'na (2006, 33) göre ise yeni bir örgüt kültürünün oluşturulması ve örgüt kültürü kavramının ortaya çıkışından bu yana, okul yöneticilerinin en önemli görevleri arasında: değerlerin korunması, geliştirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması vardır.

1.2 OKUL KÜLTÜRÜNÜN TEMEL ÖGELERİ

1.2.1 Gizli Sayılıtlar

İşgörenlerin insana, nesnelere ve olaylara ilişkin olarak geliştirdikleri örtülü (gizli) inançlardır. Gizli sayılıtlar, soyut olmakla birlikte, işgörenlerin davranışlarının temelinde bulunur, işgörenin örgütsel davranışını derinden etkiler. Gizli sayılıtlar, doğruluğu tartışılmadan olduğu gibi kabul edilir (Çelik, 2009, 39). Şişman'ın (1994, 83) aktardığına göre, Schneider; bir örgütsel kültür ögesi olarak temel sayılıtları, örgüt üyelerinin kendilerini, başkalarını kısaca dünyayı algılama ve değerlendirme biçimi olarak tanımlamaktadır.

1.2.2 Değerler

Değerler, paylaşılmış kavramlardır. Değerler, işgörenlerin başarısını belirlemede çok sık başvurulan bir ölçüttür. Paylaşılmış değerler, örgütsel karakteri ve örgütsel kimlik duygusunu anlamada önemli bir belirleyicidir (Çelik, 2009, 39). Özkalp vd. (2005, 64) göre değerler, bir toplumun kültürünü öğrenmek demek, o kültürlerin değerlerini bilmek demektir. Diğer bir deyişle, arzuladıkları yaşamın ne olduğuna ilişkin fikirlerini öğrenmek o toplumun değerlerini oluşturur. İnsanların değerlerini öğrendiğimiz veya keşfettiğimiz zaman onlar hakkında birçok şeyi bilmiş oluruz. Değerler; insanların iyiyi, doğruyu, güzeli ve çirkinini tanımlamak için koymuş oldukları standartlardır.

1.2.3 Normlar

Norm, kültürün belirlediği yerleşik davranış kurallarıdır. Her kültürde toplumsal düzeni sağlayan, bireylere yol gösteren, doğru ve yanlış, olumlu ve olumsuz belirleyen kurallar, standartlar, fikirler bulunur, bütün bunlara norm denir. Norm, yaptırımı olan kurallar sistemidir. Her toplumda bireylerin tutum ve davranışlarını belirleyen, nasıl giyineceğimizden nasıl yiyeceğimize, belirli yerlerde nasıl oturacağımıza kadar çeşitli normlar yer alır (Özkalp vd., 2005, 63). İşgörenlerin, çoğunluğunca benimsenen davranış kuralları ve ölçütlerdir normlar. İşgörenin grup içinde nasıl davranacağını, nasıl ilişkide bulunacağını, nasıl iletişim kurulacağını gösterir (Eyüboğlu, 2006, 17).

1.2.4 Hikayeler ve Masallar

Genellikle örgütün geçmişine yönelik olayların abartılarak aktarılması sonucunda ortaya çıkan kültürel taşıyıcılardır. Hikaye ve masallar, örgütün kahramanlarını ve sembollerini canlandırır. Okullar da dahil her örgütte yerleşmiş hikayeler vardır. Anlatılan ve anlatılması gereken hikayeler, kültürle ilgilidir. Efsane formunda anlatılan bu hikayeler, örgütün tarihsel bakış açısını yansıtır. Bu hikayeler, hem eğitici hem de motive edicidir. Ayrıca hikaye ve efsaneler, örgüt üyeleri arasında bağlayıcı rol üstlenebilir (Özdemir, 2006, 414-415). Başaran'a (2000, 298) göre efsane; örgütün başarılarına, işgörenlerin kahramanlıklarına ilişkin öyküler, övgüler ve benzerleri işgörenlerin imgelerinde örgütün ve örgüte üye olmanın onurunu, üstünlüğünü yaratmak için uydurulur.

1.2.5 Törenler (Seremoniler)

Törenler, kahramanları ve efsaneleri anma ve özel olayları kutlamadır. Törenler, sıra dışı olabilir. Törenlerin uzun süreli etkileri olup, resmiliği vardır. Ayrıca törenler, okul kültürünü ortaya koyar (Özdemir, 2006, 415).

1.3 OKUL TÖRENLERİ

Törenler, bir toplulukta üyelerin belli bir olayı, kişiyi veya değeri ayırt edip sembolleştirmesi, bunların anlam ve öneminin güçlendirilmesi amaçlarıyla düzenlenen hareket dizisidir (Türkan ve Akış, 2005, 829). Törenler, yaşamın rutin zaman ve yer sınırları dışında farklılaştırılmış bir zaman ve yerde, kendine özgü standartlaştırılmış davranış, biçimler, nesnelere ve ilişki sistemi ile bir durumu anmak veya kutlamak için düzenlenir (Küçük, 2002, 72). Törenler; günlük, haftalık ve belli dönemlerde, kurallarına uygun olarak yapılan planlı gösterilerdir. İşgörenlerin duygulanmalarını sağlamak için özenli, düzenli, ve dramatik etkinlikler yapılır. Bayrak sancak törenleri, özel günler, kuruluş vb. kutlama toplantıları bunlardandır (Başaran, 2000, 298). Anılan veya kutlanan günün anlamının daha çok resmi biçimde saygı ve şükranla ortaya konulduğu bir aradalıklar "tören" olarak tanımlanabilir (Şişman ve Küçük, 2011, 5). Avcı'ya (2007, 2) göre de törenler; katılımcıların dikkatini, özel bir anlam taşıdığını düşündükleri duygu ve düşüncelere çeken, simgesel kurallar tarafından yönetilen etkinlikler olarak tanımlanmıştır.

Osmanlı Devleti'ndeki geleneksel eğitim kurumlarından biri olan sıbyan mektepleri; dârü'ttalim, taş mektep ve mahalle mektebi gibi adlarla anılır. Bu kurumlar, dini bilgilerin öğretildiği kurumlardır. Dini bilgileri öğrenmek için ilk aşama Besmele'yi öğrenmektir. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'ndeki geleneksel eğitim kurumlarında tören anlayışı, çocukların dört veya beş yaşına geldiklerinde ilk mektebe başlarken düzenlenen tören olan "Bed-i Besmele" ile veya tören sırasında okunan dualara âmin denildiği için "Âmin Alayı" ile başlar. (Keskin, 2010, 150). Çocuklar perşembe ve bazen de pazartesi günleri sabahleyin bayramlık elbiselerini giyinmiş olarak toplanırlar. Önde ilahiciler, arkada âmînciler olmak üzere ikişer ikişer dizilirler ve çocukça sevinçlerle okula başlayacak çocukların evlerine giderlerdi. Çocukların en çok musiki bileni ilahici başı olduğu için ilahinin idaresi ona aitti. İlahinin her iki mürası okunduktan sonra ilahiciler durur ve öğrenciler âmin diye bağışlardı. Alayın geçtiği cadde ve sokaklarda onlara rastgelenler durur, kahvehanelerde oturanlar ayağa kalkar, dükkânlarında çalışanlar kapıya koşarlar gözler sevinç yaşı ile dolarak öğrencileri seyrederdilerdi (Koçu, 1959, 783-790). Çocuklar mektebe her zaman başlayabilirlerdi. Bed-i Besmele ya da halk arasında âmin alayı denen ve hocanın, mektep ve mahalle çocuklarının katıldığı, ilâhili, yürüyüşlü bir törenle olurdu. Bu törenler çocukları okumaya özendirir, ana babalarda da çocukların okumaları için bir arzu oluşmasına yarardı (Akyüz, 2009, 89). Çelik'in (2007, 130) aktardığına göre âmin töreni bir seyirlik faaliyet olarak algılanırdı. Bu tören sırasında okulda okuyan çocukların yakınları ve mahalle sakinleri seyir için okula kadar gelip yapılanları izlerlerdi. Keskin'e (2010, 150) göre Bed-i Besmele törenlerinin ya da diğer adıyla Âmin Alayı'nın törene katılan çocukların okul korkusunu giderme, çocuklara okuma isteğini aşılama ve çocukları arkadaşlarıyla kaynaştırma gibi önemli pedagojik amaçları vardır.

Ahilik, Selçuklular döneminde ortaya çıkmış, Osmanlı Devletinin ilk yıllarında etkili olmuş çok önemli bir yaygın eğitim kurumudur. Ahilik; küçük esnaf, usta, kalfa ve çırakları içine alan, onların dayanışmaları kadar mesleklerini dürüstlük ve özenle yapmalarını, ayrıca eğitilmelerini amaçlayan bir lonca teşkilatı olarak tanımlanabilir. Bu yaygın eğitim kurumlarında, iş dışında ve işbaşında eğitim belirli törenlerle yapılırdı. Örgütün muallim ahi, pîr denen öğreticileri vardı. Bunlar bazı tören-

lerle örgüte alınan üyelerine şunları öğretirlerdi: Dinin esasları, okuma, yazma, insanlık terbiyesi, örgütün geleneği ve düzeni, ilâhiler, şiirler, raks, süfî kıssaları ve sözleri yedi kez kuşak bağlama ve açma. Bu törenin anlamı şöyledir (Akyüz, 2009, 52) :

- Cimrilik ve tamah kapısını bağlayıp cömertlik kapısını açmak.
- Zulüm kapısını bağlayıp iyilik kapısını açmak.
- Hırs ve heva kapısını bağlayıp kanaat kapısını açmak.
- Lezzet kapısını bağlayıp nefsinin kırma kapısını açmak.
- Halktan bir şey bekleme kapısını bağlayıp sadece Hak (Tanrı)'tan bekleme kapısını açmak.
- Saçmalık kapısını bağlayıp Tanrıyı anıp tatlı konuşma kapısını açmak.

Törenler, genel yaşamda olduğu kadar okul yaşamında da ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. "Kasıtlı kültürlenme süreci" demek olan eğitimin verildiği bir örgüt olan okullar, öğrencilerin psikolojik, sosyal ve kültürel gelişimlerini, yeteneklerini keşfedip sergilemelerini sağlayarak onları yaşama hazırlamaktadır. Okulun türlü işlevleriyle olan paralelliği kadar oyuncu dünyaya sahip öğrencilerin oyun ile öğrenmelerine de yardımcı olması yönüyle etkin bir eğitim öğretim aracı olan törenler; öğrencilere sınıfta, okulda, okullar arasında, okul çevre arasında somut yaşantılar sunarlar. Bu yaşantılar, ortak yaşam değerlerini vurgulayarak sürekliliklerini sağlarlar. Okuldaki en önemli kültürel üretim aracı sayılabilecek törenler, oyun karakteri ile öğrencilerin türlü yönlerden gelişimlerini ve gereksinimlerini kolaylaştırırken diğer yandan da öğrencilerin içinde yaşadıkları okulu, toplumu, ülkeyi dünyayı tanımalarına olanak hazırlarlar (Küçük, 2002, 74).

Okul olarak kutlanan tören etkinliklerinin sosyal boyutu, oldukça geniştir. Yarışma ve karşılaşma etkinlikleriyle bunların sonunda düzenlenen ödül törenleri, belirli bir günü ya da haftayı anma törenleri, ulusal günlerin kutlandığı törenler, okul kermesi, okul gecesi, yıl sonu kutlamaları, mezuniyet töreni gibi etkinlik çeşitlemeleri, okulun sosyal anlamını belirginleştiren anahtarlardır (Avcı, 2007, 19).

Güçlü bir okul kültürü, etkili ve kaliteli bir okul için ön koşullardan biridir. Bu kültürü, paylaşılan değerler oluşturmaktadır. En güzel paylaşımlar ise törenlerde gerçekleşmektedir. Bu güzel paylaşımlar, okulda var etmeye çalışılan inançları ve okul kültürünü oluşturmaktadır. Törenler, okul kültürünü yansıtmaya ve paylaşım için önemli ortamlardır. Ayrıca törenler, kurumun güçlü ve başarılı bir takım olduğunu vurgulamak ve bilgi yaymak için de oldukça önemlidir (Ak ve Alpauti, 2012).

Okul yaşamı, insan yaşamının hem küçük hem de özgün örgüt yapısına değin özellikleri taşıyan sosyal alan olarak, törensel örgütün gösteri sahnesidir. Modern okul, insan girdisini belirleyen eğitim sürecinden geçirip dönüştürerek yaşama hazırlamaktadır. Bu kitlesel eğitim kurumunu, çocuğun henüz olgunlaşmamış, çocuksu ve oyunsu dünyasına uygun törensel etkinlikleri, etkin biçimde kullanmak durumundadır. Okul yaşamında törensel etkinlikler; öğrencinin bireysel yeteneklerini, sosyal kültürel gelişimini, yaşadığı çevreyi, mensup olduğu ülkeyi, ülkenin dünyadaki konumunu, insanlığı ve evrensel değerleri temele alan zengin bir bakış açısını içermektedir (Şişman ve Küçük, 2011, 35).

Kurum kültürünün çalışanlara iletilmesinde tören ve semboller önemli yer tutar. Bunlar o kültürle biçimlenen çalışanlar arası ilişkilerin hem göstergeleri hem de pekiştiricileridir. Örgütteki tören ve seremoniler, bireyler kadar örgütler için de önemlidir. Bunların dört önemli işlevi vardır (Akıncı, 1998, 139-140):

1. Sosyalleşme,
2. İstikrarı sağlamak,
3. Belirsizlik ve endişeleri azaltmak,
4. Dış çevreye iletiler yollamaktır.

Örgütlerde uygulanan tören ve semboller, özellikle başarılı ve güçlü kültürlerle sahip kurumlarda, çalışanlar arasındaki statü farklılıklarını azaltacak ve iş yaşamı dışında bu farklılıkları hissettirmeyecek ve bireyler arasında kader ortaklığı yaratacak şekilde gelişme göstermektedir. Böylece örgütler, çalışanların işe ve örgüte karşı motivasyonunu ve örgütsel bağlılıklarını arttırmaya çalışmaktadırlar (Akıncı, 1998, 139-140).

Okul kültürünün oluşturulmasında, yaşatılmasında ve yayılmasında eğitim yöneticisine büyük görevler düşmektedir. Eğitim yöneticisinin oluşturduğu kültürü, yaymasında törenler büyük önem taşımaktadır. Andrew Pettigrew, kültür biçimleme sürecini yönetimin en önemli rolü olarak görmektedir. Lider, örgütlerin yapı ve teknoloji gibi ussal ve somut yönlerini yaratmakla kalmaz, ayrıca sembollerin, ideolojilerin, dilin, inançların, törenlerin ve efsanelerin de yaratıcısıdır (Peters ve Wateman, 1987, 160). Kültürüyle okulu çevreye pazarlayan yönetici, daha sağlıklı bir okul-çevre ilişkisi geliştirebilir. Öğrenci velileri, okulun kültürünü tanıdıkları ölçüde, okula sahip çıkarlar (Çakır, 2007, 58). Çelik'e (2009, 41) göre de örgüt kültürü, gelenekleşmiş davranış şeklinde, açıklanabilir törenler yoluyla aktarılmaya çalışılır. Veda yemekleri, üst yönetim tarafından gerçekleştirilen toplantılar, yarışmalar ve örgüte yeni giren işçiler için yapılan tanışma toplantıları, örgütsel törenlere ilişkin canlı örneklerdir.

Şişman ve Küçük'ün (2011, 20) aktardığına göre Deal ve Key, törenlerin eğlenme, hoş vakit geçirme, birlik olma ve paylaşımında bulunma gibi yararları dışında, örgütler için başka yararlarından da söz etmek mümkündür. Bu etkinliklerde örgütler, sahip oldukları yetenekleri gözler önüne sererek, hedeflerine ulaşmak adına belli adımlar atabilirler. Törenlerin, örgütler açısından bazı yararları genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Bireyler arasında birlik ve bütünleşmeyi sağlaması, alt kültürlerle bağları güçlendirmesi, ortak değerlere dayalı bir topluluk oluşturması,
- Örgüt hiyerarşisinde yer alan her bireyin korkmadan bir arada olması,
- Güçlü bir enerji, heyecan, bağlılık meydana getiren bir ruh halinin oluşması,
- Tarihi kökleri ve geçmişi, bugünün gerçeklerini ve gelecekle ilgili hayalleri paylaşması,
- Manevi değerleri ve görüşleri birlikte yaşaması ve paylaşması,

- Zorlukların fırsatlara, trajedilerin tecrübelere, kayıpların kazançlara dönüşmesi,
- Hayat tecrübelerini paylaşması, örgüt içinde gerçek ve birlikte öğrenme ortamının oluşması,
- Önüne geçilemeyen kayıplar için güvenilir bir yol bulması, gerginliği ve stresi hafifletmesi, duyguları paylaşması ve ayrılıkları önlemek için uygun bir ortamın oluşması,

Çizelge 1: Törenler ve Yararları (1)

Tören Türleri	Uyandırdığı Bazı Duygular	Sağladığı Bazı Yararlar
Dönemsel Törenler	Ayniyet Grup içi ahenk	- Grup içi bağların güçlendirilmesi - Grup onayının sağlanması
Tanınma Törenleri	Saygı Motivasyon Tanınma	- Ortak değerlerin paylaşılması - Kültürel kahramanların yaratılması - Ortak motivasyonun sağlanması
Zafer Törenleri	Eğlence Umut Bağlılık	- Ortak enerjilerin oluşturulması - Bireysel başarılarla ortak zaferler arasında bağ kurulması - Kahramanlık hikayeleriyle insanların birleştirilmesi
Yenilenme Törenleri	Kader Üzüntü Umut	- Yaraların topluca sarılması - Grup motivasyonunun artırılması - Grup olarak ortak hedeflere odaklanması
Toparlanma Törenleri	Tartışmaları önleme arzusu Duygulanma İlerleme İsteği	- Ayrılmış ve çöküntüye uğramış insanların bir araya getirilip bütünleştirilmesi - Yer değişikliklerine ayak uydurulması - Kabullenilmenin kolaylaştırılması - Ortak değerlerin pekiştirilmesi
Teşekkür Törenleri	Sevgi Merhamet Fedakarlık	- İnsanların bir araya getirilmesi - Topluma bir şey sunulması - Paydaşları ve gizli kalmış insanların topluma tanıtılması
Eğlence Türü Törenler	Tatmin Sürpriz Gevşeme	- Gerilimin azaltılması - Yaratıcılığın desteklenmesi - Grubun bir araya getirilmesi

[1] Şişman ve Küçük, (2011). **Okul Törenleri Ritüel Yeri Olarak Okul**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss. 28.

◆ Mehmetcan Şahin

Trice ve Beyer (1984), törenleri amaçlarına göre geçiş, düşürme, artırma, yenileme, çatışmayı azaltma ve entegrasyon törenleri olmak üzere altı grupta incelemiştir. Törenlerin gizli ve açık amaçlarının da örneklediği çizelge aşağıda verilmiştir.

Çizelge 2: Törenler ve Sonuçları (2)

Törenlerin Şekli	Örnek	Görülen Sosyal Sonuçları	Görülmeyen Olası Sonuç Örnekleri
GEÇİŞ TÖRENLERİ	İşe alma ve temel eğitim	Kişilerin yeni statü ve sosyal rollere uyum kolaylığı	<ul style="list-style-type: none"> Sosyal ilişkilerin yürütülmesinde denge kurma
DÜŞÜRME TÖRENLERİ	Üst yöneticilerin yerini değiştirme	Sosyal kimliklerini ve güçlerini eritme	<ul style="list-style-type: none"> Problemlerin olduğunu ve ayrıntılarını açıkça tartışma Grubun sınırlarını savunma Yerine getirilen rolün sosyal değerini yeniden vurgulama
ARTIRMA TÖRENLERİ	Seminerler	Sosyal kimliklerin güçlerini artırma	<ul style="list-style-type: none"> Organizasyona ilişkin haberleri yayma Başarılı olabilmeleri için bireylerin herkes tarafından tanınmasını sağlama Bireysel başarıya elverişli organizasyon yaratma Performansın sosyal değerini vurgulama
YENİLEME TÖRENLERİ	Organizasyon geliştirme etkinlikleri	Sosyal yapılar ve işlevlerini yenileme	<ul style="list-style-type: none"> Problemin yapısını saklama Problemlerin varlığını kabul etmeyi erteleme Bazı problemlere odaklaşma ve diğerlerinden uzaklaşma
ÇATIŞMAYI AZALTMA TÖRENLERİ	Kollektif anlayış	Çatışma ve saldırıganlığın azaltılması	<ul style="list-style-type: none"> Çatışmaları ve yıkıcı etkilerini bölümlere ayırma Bozulmuş ilişkilerde denge kurma
ENTEGRASYON TÖRENLERİ	Yeni yıl partisi	Ortaklık duygularını, bağlılığı güçlendirme ve kişileri sosyal sistem kurmaya teşvik etme	<ul style="list-style-type: none"> Heyecanı, coşkuyu açığa vurma ve geçici olarak çeşitli normların moral doğrularını yeniden vurgulama

[2] Şişman ve Küçük, (2011). **Okul Törenleri Ritüel Yeri Olarak Okul**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss. 26.

Çizelge 3: Okulda Düzenlenen Törenselle Etkinliklerin Yapısı (3)

BAŞLANGIÇ TÖRENLERİ	GEÇİŞ TÖRENLERİ
Öğretim yılı başlangıç törenleri Ant içme töreni	Okuma bayramı Bayrak töreni
AYRILIK TÖRENLERİ	ÖZEL ÖRGÜTSEL TÖRENLERİ
Öğretim yılı sonu törenleri Mezuniyet törenleri Öğretmenlerin görevden ayrılış törenleri Öğrencilerin okuldan ayrılış törenleri Vefat törenleri	Piknikler Geziler Okul gecesi Sportif karşılaşmalar Müzikal ve teatral gösteriler Kültürel ve sanatsal yarışmalar
ANMA TÖRENLERİ	KUTLAMA TÖRENLERİ
10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü Türk Büyüklerini Anma Günleri Şehitler Günü Gaziler Günü Yunus Emre Haftası Mevlana Haftası Mevlana Haftası İstiklal Marşı'nın Kabulü ve M. Akif Ersoy'u Anma Günü Yaşamını Yitiren Öğrenci veya Okul Personelini Anma Töreni Mahalli Kurtuluş Günleri ve Atatürk Günleri ile Tarihi Günler	Demiryolları Haftası Hayvanları Koruma Günü Kızılay Haftası Organ Bağışı ve Nakli Haftası Lösemili Çocuklar Haftası Afet Eğitimi Hazırlık Günü İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası Enerji Tasarrufu Haftası Sivil Savunma Günü Yeşilay Haftası Girişimcilik Haftası Bilim ve Teknoloji Haftası Tüketiciyi Koruma Haftası Yaşlılar Haftası Orman Haftası Kütüphaneler Haftası Bilişim Haftası Trafik ve İlk Yardım Haftası
ULUSAL BAYRAM TÖRENLERİ	
29 Ekim Cumhuriyet Bayramı 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı 19 Mayıs Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı	

[3] Şişman ve Küçük, (2011). *Okul Törenleri Ritüel Yeri Olarak Okul*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, ss. 47

Başlangıç törenlerinden olan öğretim yılı başlangıç törenleri, okulun kültürüne uygun törenle başlar, törenle biter anlayışını yansıtır. Eğitim yılı başında yapılan törenler öğrenciler ve öğretmenleri bir ailenin ortak üyesi olarak tekrar buluşturur. Ant içme ise Durmuş'a (2009, 105) göre de Türk kültür çevresinde ant içme geleneği yazılı belgeler ışığında İskit dönemine kadar eskiye gitmektedir. Ant içme, Türk eğitim sisteminde önemli ölçüde milli birliği güçlendirecek değerlerin aşılınması amacıyla kutlanmaktadır (Çokgezen ve Terzi 2008, 10).

Geçiş törenlerinden okuma bayramı, okumayı ve yazmayı yeni söken öğrencilerin aileleriyle beraber tören havasında çocuklarının ilk okuyuşuna tanıklık etme-

sidir. Bu tanıklık, ailelerde ve öğretmeninde, coşku ve heyecan oluşturmaktadır; bayrak törenleri ise Gömleksiz vd. (2008, 280) göre, ilköğretim okullarında her hafta pazartesi günleri bahçede tören alanında öğretmen ve öğrenciler toplanarak “Bayrak Töreni” yapılmakta ve “ Öğrenci And’ı” okunmaktadır. Cuma günleri ise aynı alanda “Bayrak Töreni” ile kapanış gerçekleştirilmektedir. Törenlerle ilgi yönetmelikte (Milli Eğitim Bakanlığı Bayrak Törenleri Yönergesi) belirtildiği gibi aşağıdaki şekilde yapılmaktadır:

- Bayrak törenlerine, törenin yapıldığı sırada okulda bulunan tüm öğretmenler, öğrenciler ve diğer görevliler katılırlar (m.46). Törenler okulun yöneticileri ile birlikte nöbetçi öğretmenler, ilkokullarda sınıf öğretmenleri, müzik ve beden eğitimi öğretmenleri tarafından hazırlanıp yürütülür. Yönetmelik hükümlerine göre bayrak töreninin yürütülmesinde okul müdürü sorumludur. Törenler okulun bahçesinde gereken hallerde okulun salonunda yapılır (m.48). Bayrak törenlerinde, okul müdürü ya da diğer ilgililerce yapılacak konuşmalar İstiklal Marşı’nın söylenmesinden önce bitirilir (m.51).

Okul yaşamında ayrılık törenleri, bireyin içinde bulunduğu gruptan veya topluluktan geçici ya da topluluktan geçici ya da sürekli olarak ayrılması durumunda düzenlemektedir (Şişman ve Küçük, 2011, 55). Ayrılık törenlerinden en dikkat çekici mezuniyet törenleridir. Mezuniyet törenleri artık öğrencilerin yuvadan ayrılma sürecidir. Yıllarca oturduğu sınırlardan, arkadaşlarından, öğretmenlerinden ayrılmasıdır. Özdemir’e (2006, 418) göre, bir okulun her yıl düzenlediği mezuniyet törenine, pilav gününe ve yarışma programına basit bir etkinlik gözüyle bakılmamalıdır. Çünkü bu tür etkinlikler okul çalışanlarını birbirleriyle kaynaştırır.

Özel örgütsel törenler içerisinde piknikler, geziler, okul gecesi, sportif karşılaşmalar, müzikal gösteriler, kültürel ve sanatsal gösteriler önemli yer tutmaktadır. Özellikle sportif etkinlikler okullarda öğrenci problemlerinin azalmasında ve devamsızların azalmasında etkin rol oynamaktadır. Altınkurt’a (2008, 131) göre, okulda örgüt iklimini oluşturan disiplin politikaları, sosyal ve sportif etkinlikleri örgütleme, giriş-çıkış ve teneffüs saatlerinin belirlenmesi gibi pek çok yönetim etkinlikleri öğrenci devamsızlıklarını etkileyen etmenleri oluşturabilir. Tuna’ya (2007, 125) göre de çağdaş bireyin edinimleri arasında, uygulayıcı ve/veya tüketici olarak sanatsal etkinlikler önemli yer tutmaktadır. Sanat eğitiminden uzak kalmış ya da yeteri kadar yararlanamamış bir birey, en başta estetik kaygıdan yoksun kalacaktır. Güzel olanı aramak, güzel ile güzel olmayı ayırt edebilmek, hiç şüphesiz estetik eğitimi zorunlu kılmaktadır.

Okullarda kutlanan milli bayramlar ve anma törenleri, öğrencilerde ve halkta coşkuyu arttıran, insanların günlük sıkıntılarını unutturup ulus bilinci ve birlikte olmanın kıvançının duyulduğu özel günlerdir. Avcı’ya (2007, 33) göre milli bayramlar ve anma günleri, bir milleti oluşturan bireylerin birlik ve beraberlik duygusunu, en yoğun yaşadığı günlerdir. Milleti oluşturan bireyler, bu milli günlerde milli dayanışma ve birlik ruhu içinde, kendi milletlerine ait olma heyecan ve coşkusunu yaşarlar. Milli ülkülerini, değişik alanlarda dile getirmenin ihtiyacını duyarlar. Böyle günlerde, gündelik yaşamın kaygılarından uzaklaşırlar, geçmişin sağ duyulu bir biçimde değerlendirilmesi yapılır.

Anma ve Kutlama törenlerinden belirli gün ve haftalar, ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yaşanan günü üzerinde gerçekleştiği gibi durabilmek, yeni bilgiler kazandırırken günün önemini vurgulamak, kamu yararına çalışan dernek, kurum, kuruluşları tanıtmak amacıyla Millî Eğitim Bakanlığının eğitici çalışmalar yönetmeliğiyle okullara gönderilen gün ve haftalardır. (Şiringel, 2006, 10).

120 bölüm ve 150 maddeden oluşan yönetmelik incelediğinde, belirli gün ve haftaların hedeflerini Şiringel (2006,19) aşağıdaki gibi özetlemektedir:

- Dini ve milli bayramlarımızın gelenek ve göreneklerimizden toplumsal yaşayışımızdaki önemini kavrayabilme,
- Yurt ve ulus sevgisini kavrayabilme,
- Barış, insan hakları ve kardeşlik konularında bilinçlenebilme,
- Geçmişimiz ve tarihi değerlerimizle gurur duyabilme,
- Uluslar arası ilişki ve sözleşmelerimizdeki sorumluluğumuzu anlayabilme,
- Kişisel ve toplumsal sağlığımızı, çevremizi korumanın önemini benimseyebilme,
- Okul ve kütüphanelerimizin eğitimimizdeki yeri ve önemini kavrayabilme,
- Ulusal ekonomi ve tutumlu olmanın yaşayışımızdaki ilişkisini belirtebilme,
- Büyüklerimize saygı, küçüklerimize sevgi ve saygı duyabilme,
- Trafik kuralları ve yasalara uyma sorumluluğu geliştirebilme,

Millî Eğitim Bakanlığı Eylül 2005 Tarih ve 2569 Sayılı Tebliğler Dergisinde Yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği Çerçevesinde İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumlarında Kutlanacak Belirli Gün ve Haftalar çizelge 4'te gösterilmiştir.

Çizelge 4: Belirli Gün ve Haftalar (4)

Belirli Günler ve Haftalar	
İlköğretim Haftası (Eylül ayının 3. haftası)	Tüketiciyi Koruma Haftası(15-21 Mart)
Demiryolları Haftası (Eylül ayının son haftası)	Şehitler Günü (18 Mart)
Gaziler Günü (19 Eylül)	Yaşlılar Haftası (18-24 Mart)
Hayvanları Koruma Günü (4 Ekim)	Türk Dünyası ve Toplulukları Haftası (21 Mart Nevruz gününü içine alan hafta)
Ahilik Kültürü Haftası (8-12 Ekim)	Orman Haftası (21-26 Mart)
Birleşmiş Milletler Günü (24 Ekim)	Dünya Tiyatrolar Günü (27 Mart)
Kızılay Haftası (29 Ekim-4 Kasım)	Kütüphaneler Haftası (Mart ayının son pazartesi gününü içine alan hafta)
Organ Bağışı ve Nakli Haftası (3-9 Kasım)	Turizm Haftası (15-22 Nisan)
Lösemili Çocuklar Haftası (2-8 Kasım)	Dünya Kitap Günü ve Kütüphaneler Haftası (23 Nisan gününü içine alan hafta)
Atatürk Haftası (10-16 Kasım)	Bilişim Haftası (Mayıs ayının ilk haftası)
Afet Eğitimi Hazırlık Günü (12 Kasım)	Trafik ve İlk Yardım Haftası (Mayıs ayının ilk haftası)
Dünya Felsefe Günü (20 Kasım)	Vakıflar Haftası (Mayıs ayının 2. haftası)
Dünya Çocuk Hakları Günü (20 Kasım)	Anneler Günü (Mayıs ayının 2 inci Pazarı)
Öğretmenler Günü (24 Kasım)	Vergi Haftası (Şubat ayının son haftası)
Dünya AIDS Günü (1 Aralık)	Engelliler Haftası (10-16 Mayıs)
İnsan Hakları ve Demokrasi Haftası (10 Aralık gününü içine alan hafta)	Müzeler Haftası (18-24 Mayıs)
Tutum, Yatırım ve Türk Malları Haftası (12-18 Aralık)	Etik Günü (25 Mayıs)
Enerji Tasarrufu Haftası (Ocak ayının 2. haftası)	Çevre Koruma Haftası (Haziran ayının 2. haftası)
Sivil Savunma Günü (28 Şubat)	Babalar Günü (Haziran ayının 3 üncü pazarı)

[4] Bakanlık, M. E. (2005). "Belirli Gün ve Haftalar", **Tebliğler Dergisi** , 2569, ss. 98.

Türkiye’de ilköğretim okullarında düzenlenen törensel etkinliklerin görünümü büyük ölçüde ulusal bayram günlerine bağlıdır. 29 Ekim, 23 Nisan, 19 Mayıs günlerinde kutlanan ulusal bayramlar, okul yaşamında törensel etkinlikler için özel bir saha oluşturmaktadır (Şişman ve Küçük, 2011, 71) Toplumların milletleşme ve ulus devletlerini kurma sürecinde ortaya çıkan milli günler ve bayramlar, milletlerin ortak birtakım idealler etrafında bütünleşmesini, ortak inançlar ve değerler geliştirmesini sağlar (Uzun, 2010, 109).

SONUÇ

Okul kültürü, okulun sahip olduğu değerlerin toplamıdır. Bu değerlerin okul kültürünün oluşturulmasında, yaşatılmasında ve yayılmasında önemli bir rolü vardır. Bu rollerden bazıları: kurumun kimliğini oluşturma, ortak bir kültür yaratma, dayanışma, birlik olma ve bağlanmadır.

Törenler, okul kültürün önemli öğelerinden biridir. Törenler, en önce ortak bir değer etrafında toplanma, amaç birliği, birlikte olmanın mutluluğu ve özgüven sağlar. Bu manevi güç, kurumlarda özellikle kültür üreten ve yayan okullarda, manevi bir tutkal görevi görmektedir. Bilgi ve teknolojiye yaşanan hızlı değişimler, toplumun yapısında ve okulların yapı ve işleyişinde önemli değişiklikler oluşturmuştur. Bu değişikliklerden bazıları, parçalanmış toplum ve toplum bilincinin kaybolmasıdır. Bu anlamda kültür üreten okullar, anma ve kutlama törenleriyle toplumun yapısında meydana gelen çözümlere katkı sağlayabilir. 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk bayramı, 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı, 30 Ağustos Zafer Bayramı kutlamaları, birlik olma ve dayanışma, ulusal düzeyde bilinç kazanma gibi nitelikleriyle, güçlü bir enerji oluşturur. Bununla birlikte okullardaki tiyatro, şiir dinletisi, sportif turnuvalar gibi sosyal etkinlikler, ulusal kutlamalar, belirli gün ve haftalar, bayrak törenleri, başarı ödülleri, , kermes, yıl sonu etkinlikleri ve yıl sonu mezuniyet törenleri coşku ve heyecanı arttıran, okulu çevreyle bütünleştiren, insanların sorunlarını geçici olarak unutturan önemli etkinliklerdir. Bu etkinliklerin okullarda anlamına uygun kültür yayma ve paylaşma gibi önemli işlevleri yerine getirdiği düşünülerek büyük bir önemle kutlanmalıdır.

Okul kültürünün özellikle okul törenlerin yönetilmesinde eğitim yöneticisine önemli görevler düşmektedir. Eğitim yönetici sahip olduğu misyonun farkına vararak paydaşlarla okulun kültürünü oluşturan temel değerleri belirlemelidir. Bu temel değerler, okul kültürünü oluştururken sağlıklı bir okul ikliminin oluşmasında da önemli bir yere sahiptir. Bununla birlikte törenleri, okul kültürünü yansıtmak ve paylaşmak için önemli alanlar olarak görmelidir. Çünkü en güzel paylaşımlar, okul törenlerinde gerçekleşmektedir.

Sonuç olarak okul törenleri, güçlü, etkili ve kaliteli bir okul için önemli öğelerden biridir. Bu nedenle birleştirici özelliği fazla olan bu törenlerin titizlikle hazırlanıp okullarda kutlanması gerekir. Bu konuda, eğitimin içinde bulunan paydaşlara önemli görevler düşmektedir.

Kaynakça

- Ak, İ, ve Alpauti, C., (2012). "Törenlerimiz: Mutluluk Anları" (13 Nisan 2012) <http://www.hisarschool.k12.tr/publishDocument.php?id=1536>.
- Akıncı, Z. (1998). **Kurum Kültürü ve Örgütsel İletişim**, İletişim Yayınları, İzmir.
- Akyüz, Yahya. (2009). **Türk Eğitim Tarihi**, Pegem Akademi, Ankara.
- Altınkurt, Y. (2008). "Öğrenci Devamsızlıklarının Nedeni ve Devamsızlığın Akademik Başarıya Olan Etkisi", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** (20), ss. 131.
- Avcı, N. (2007). **Resmi Bayram ve Törenlerin Kutlanma Şekilleri ile İlgili Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Üzerine Bir Değerlendirme (Afyonkarahisar Örneği)**, Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar.
- Ayık, A., ve Ada, Ş. (2009). "İlköğretim Okullarında Oluşturulan Okul Kültürü ile Okulların Etkiliği Arasındaki İlişki", **Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi** , 8 (2), ss. 430.
- Başaran, İ. E. (2000). **Örgütsel Davranış**, Feryal Matbaası, Ankara.
- BIBLIOGRAPHY \1 1055 Bakanlığı, M. E. (2005). "Belirli Gün ve Haftalar", **Tebliğler Dergisi** , 2565, ss. 98.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2009). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Çakır, A. (2007). **İlköğretim Okullarında Gören Yapan Öğretmenlerin Örgütsel Bağlılık Düzeyleri ve Okul Kültürü Algıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çelik, A. (2007). "Hatıralarla Sıbyan Mektepleri", **Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, (27), ss. 130.
- Çelik, V. (2009). **Okul Kültürü ve Yönetimi**, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Çokgezen, M., ve Terzi, N. (2008). "Türkiye'de Devletin Eğitime Müdahalesinin Yeterli Gerekçesi Var mı?", **Liberal Düşünce** , 13 (49), ss. 10.
- Durmuş, İ. (2009). "Türk Kültür Çevresinde Ant", **Milli Folklor** , 21 (84), ss. 105.
- Ergün, M. (1994). **Eğitim Sosyolojisine Giriş**, Ocak Yayınları, Ankara.
- Eyüboğlu, Ö. (2006). **Okul Kültürünün Oluşturulmasında Öğretmenlerin Rolü**, Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Gezer, B. (2005). **Okul Kültürünün Öğrenci Başarısındaki Etkileri**, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Elazığ.
- Goffee, R., ve Jones, G. (2002). **Kurum Kültürü**, (Çev.K. Kutmandu) MediaCat Yayınları, Ankara.
- Gömlüksiz, M., Demir, Ö., Kilimci, S., Koçoğlu, Ç., Vural, R. A., ve Erdal, E. (2008). "School Yards Under The Magnifying Glass: A Qualitative Study on Violence and Childrens' Rights", **Elementary Education Online** , 7 (2), ss. 280.
- Güçlü, N. (2003). "Örgüt Kültürü", **Kırgızistan Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, (6), ss. 148.
- Güvenç, B. (2003). **İnsan ve Kültür**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Hesapçıoğlu, M., Gürsel, M., Üre, Ömer, Sünbül, A.M., Izgar, H., Livatyalı, H., Güven, K., Sarpkaya, R. ve Yavuz, M. (2005). **Öğretmenlik Mesleğine Giriş**, Eğitim Kitabevi, Ankara.
- Keskin, N. K. (2010). " **HYPERLINK "http://www.turkiyat.selcuk.edu.tr/pdfdergi/s27/8keskin.pdf" I.Abdülhamit'in Şehzadelerinin Bed'-i Besmele Törenini Anlatan Enderünlü Fâzıl'ın Sûrnâme-i Şehriyâr'ı Üzerine** ", **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, (27), ss.150.
- BIBLIOGRAPHY \1 1055 KOÇU, R. E. (1959). **İstanbul Ansiklopedisi**, Nurgök Matbaası, İstanbul.

- Küçük, M. (2002). "Okul Yaşamında Törenler", **Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü** , 3 (1), ss. 72-74.
- Özçelik, M. (2008). **Öğretmen-Veli El Kitabı**, Etki Yayınları, İzmir.
- Özdemir, A. (2006). "Okul Kültürünün Oluşturulması ve Çevreye Tanıtılmasında Okul Müdürlerinden Beklenen ve Onlarda Gözlenen Davranışlar", **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, 4 (4), ss. 414-418.
- Özkalp, E., Arıcı, H., Bayraktar, R., Aydın, O., Erkal, B., ve Uzunöz, A. (2005). **Davranış Bilimlerine Giriş**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Peters, T. J., ve H. Waterman, R. (1987). **Yönelme ve Yükseltme Sanatı "Mükemmeli Arayış"**, (Çev. S. Sargut) Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul.
- Şiringel, N. (2006). **Sosyal Bilgiler ve Türkçe Öğretmenlerinin İlköğretim 6. ve 7. Sınıfta Belirli Gün ve Haftalara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Değerlendirilmesi**, Çukurova Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- Şişman, M. (1994). **Örgüt Kültürü**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Şişman, M. (2002). **Öğretim Liderliği**, Pegem A Yayıncılık, Ankara
- Şişman, M., ve Küçük, M. (2011). **Okul Törenleri Ritüel Yeri Olarak Okul**, Pegem Akademi, Ankara.
- Tuna, S. (2007). "Estetik Algı ve Beğeni Gelişimi Açısından, İlköğretimde Sanat Eleştirisi Öğretimi", **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi** , 40 (1), ss. 125.
- Türkan, M., ve Akış, B. (2005). **Türkçe Sözlük**, Gendaş Yayınları, İstanbul.
- Uzun, H. (2010). "Milletin İradesiyle Oluşan Bir Bayram:Atatürk'ü Anma 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı ve Atatürk Döneminde Kutlanması", **Karadeniz Araştırmaları** , 6 (24), ss. 109.
- Ünalın, Ş. (2004). **Dil ve Kültür**. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Vural, B. (2004). **Öğrencinin Başarısı için Aile-Okul Birlikteliği**. Hayat Yayıncılık, İstanbul.

SCHOOL CEREMONIES AS AN ELEMENT OF SCHOOL CULTURE

Mehmetcan ŞAHİN*

Abstract

Schools are the precursor enterprises of the public that produces and distributing the culture. The aim of this study is to show that the functions such as distributing the information, being together, to get together around a common target, increasing the delirium and excite, establishing the identity of the enterprise, solidarity, increasing the self confidence that belong to the school ceremonies that is one of the important elements of the school culture is one of the prerequisites for a qualified, effective and strong school. At this study, especially the school culture, and reflect of the ceremonies at the school to the education and culture, a synthesis has been gained by using the different studies and the ideas and the conceptual dimension of the ceremonies has been shown clearly.

At the first part of the study, the school and culture titles have been described; at the second part, it has been emphasized on the elements of school culture; and at the last part, the ceremonies at the schools, the classifications about the ceremonies and the reflect of the ceremonies on the culture has been mentioned.

Key Words Ceremonies, school ceremonies, School culture, socialization

* Headmaster of Cumhuriyet Secondary School, Torbalı İZMİR